platform
sport, bewegen
en onderwijs

5e Tussenrapportage

Platform Sport, Bewegen en Onderwijs

1 maart 2012

foto's: Richard Krajicek Foundation

Inhoud

Voorwoord 4

Inleiding 5

Stand van zaken deelprojecten Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs 6

Masterplan Bewegen en Sport in het mbo: van sprint naar duurloop – MBO Raad

Sportaanbod voor het Onderwijs – NOC*NSF

Effectiviteit Interventies – NISB / Mulier Instituut / TNO

Sport Lokaal Samen – VSG

Vmbo in beweging – NISB

Monitoring en evaluatie 21

Voorbereiding eindmeting monitoring beleidskader – TNO / Mulier Instituut

Werkwijze van het platform 22

Plenair platformoverleg

Projectleidersoverleg

Vervolg werkgroepen

Samenwerking binnen en buiten het platform

De toekomst van het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs

Communicatie 24

Externe en interne communicatie

Communicatie met de ministeries van OCW en VWS

Financiën 25

Voorwoord

Met veel genoegen bieden we u deze vijfde tussenrapportage van het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs aan. Met deze tussenrapportage informeren we u over de voortgang die het platform in de tweede helft van 2011 heeft geboekt bij de uitvoering van het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs. Hierin is het beleid verwoord, om jongeren binnen en buiten het onderwijs meer aan het sporten en bewegen te krijgen.

In het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs zijn uiteenlopende partijen op het gebied van onderwijs, sport en kennis verenigd. Deze partijen hebben de afgelopen periode nauw samengewerkt om zowel binnen als buiten het onderwijs een beter samenhangend aanbod aan sport en beweging voor jongeren te realiseren. In deze tussenrapportage leest u waar die samenwerking tot op dit moment toe heeft geleid. Dit document is de vijfde in een reeks waarmee het platform formeel verantwoording aflegt van haar werkzaamheden.

Platform Sport, Bewegen en Onderwijs
Karin van Bijsterveld – voorzitter
Philip Geelkerken – vicevoorzitter

Inleiding

Op 26 maart 2009 is in Den Haag door de toenmalige staatssecretarissen van VWS en OCW het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs gelanceerd. Dit platform behelst een uniek samenwerkingsverband tussen een groot aantal organisaties op het terrein van sport, bewegen en onderwijs. Met het ondertekenen van een intentieverklaring hebben deze organisaties zich gezamenlijk toegelegd op het uitvoeren van het *Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs*. Hoofddoel van het beleid met betrekking tot het thema sport, bewegen en onderwijs is om te bereiken dat in 2012 minimaal 50% van de jeugd van vier tot en met zeventien jaar de *beweegnorm* haalt.

Het platform is gestart met het vertalen van de inhoud van het beleidskader in concrete projectvoorstellen, die samen het uitvoeringsplan vormen. Vervolgens zijn deze projecten in uitvoering genomen.
In het uitvoeringsplan staan verder de afspraken die zijn gemaakt met betrekking tot de interne communicatie en de monitoring en evaluatie van de diverse projecten. Ook staan hierin de afspraken over de Brede Analyse (die parallel aan de uitvoering van het beleidskader is uitgevoerd) en de wijze waarop projectleiders en platform tussentijds en achteraf (financiële) verantwoording afleggen over uitgevoerde werkzaamheden.

Deze tussenrapportage

Deze rapportage heeft betrekking op de activiteiten van het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs in het tweede half jaar van 2011. Het platform heeft zich in die periode hoofdzakelijk bezig gehouden met de volgende activiteiten:

- de verdere uitvoering van en communicatie over de deelprojecten. Zoals gepland is ook dit half jaar hard gewerkt aan de uitvoering van de in het beleidskader gedefinieerde projecten. De projecten lopen volgens schema. Op basis van voortschrijdend inzicht zijn er in enkele projecten wat aanpassingen gedaan om de beoogde resultaten beter te kunnen realiseren;
- een verdere uitwerking van wat er in een eerdere fase in de werkgroepen ‘accommodaties’ en ‘volgsystemen’ was afgesproken;
- communicatie met de opdrachtgevers over de uitwerking van de plannen voor sport, bewegen en onderwijs na afloop van het huidige beleidskader.

In deze tussenrapportage geven we een overzicht van deze activiteiten. De structuur van deze tussenrapportage is vergelijkbaar met de voorgaande rapportages. De eerste paragraaf bevat een rapportage van de stand van zaken binnen de vijf deelprojecten. Voorts komen de monitoring en de evaluatie van het beleidskader en de deelprojecten aan bod. Daarna bespreken we de werkwijze in het platform, de werkgroepen en de communicatie rondom het project.

Als peildatum geldt de stand van zaken op 1 januari 2012.

Stand van zaken deelprojecten Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs

Met het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs streven de ministeries naar meer sportdeelname en beweging door de schoolgaande jeugd. Om deze doelstelling te realiseren, zijn vijf deelprojecten geformuleerd voor de beleidsperiode 2009-2012. De prioriteiten uit het beleidskader vormen daarbij het belangrijkste uitgangspunt.

Op 1 juli 2011 gaven we uitgebreidere informatie over de stand van zaken in de deelprojecten van het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs met het rapport 'Monitor en Evaluatie Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs: Tussenmeting' (TNO/LS 2011.027). In deze tussenrapportage geven we weer welke ontwikkelingen zich in de tweede helft van 2011 hebben voorgedaan. Daarin wordt voorzichtig al vooruit gekeken naar de eindresultaten per project. De informatie voor deze tussenrapportage is afkomstig uit tussenrapportages vanuit de deelprojecten, aangevuld met informatie vanuit de projectleidersoverleggen.

Masterplan Bewegen en Sport in het mbo: van sprint naar duurloop – MBO Raad

Project	Masterplan Bewegen en Sport in het mbo: van sprint naar duurloop
Projectleider	MBO Raad
Doelstelling	Het duurzaam implementeren van bewegen en sport binnen het mbo, om de deelnemers voor te bereiden op een plek in de maatschappij als vitale werknemer en vitale burger. Om te komen tot meetbare resultaten is een cijfermatige doelstelling nodig. Deze cijfermatige doelstelling is als volgt gedefinieerd: het streven is 5% van de minimale contacttijd per leerjaar (850 uur) die de student binnenschools aanwezig is (In Instellingstijd Verzorgd Onderwijs (IIVO), dus met uitzondering van Beroeps Praktijk Vorming (BPV)) in te vullen met sport en bewegen.

In het afgelopen half jaar heeft het accent gelegen op het initiëren van een aantal nieuwe initiatieven die de scholen helpen om meer aandacht te genereren voor bewegen en sport, in kwantitatieve én kwalitatieve zin. Hieronder geven we vanuit een aantal thema's een kort verslag over de voortgang.

Gezonde School

Na het opleveren van de Handleiding Gezonde School MBO (RIVM/CGL in samenwerking met MBO Raad) staat dit schooljaar de promotie en implementatie daarvan centraal. Het RIVM/CGL legt momenteel de laatste hand aan een communicatie toolkit voor MBO-instellingen. Elf scholen implementeren de Gezonde School methode op één of meerdere locaties en krijgen op de werkvloer ondersteuning van het NIGZ.

Testjeleefstijl.nu

Met de doorontwikkeling van Testjeleefstijl.nu is het voor een MBO-locatie mogelijk om ongezond gedrag instellingsbreed te signaleren. Op basis van deze aandachtspunten is het binnenkort mogelijk om gezondheidseducatie te gebruiken vanuit het Basisdocument sport, bewegen en vitaliteit in het MBO, passend binnen het herschreven document: Loopbaan en Burgerschap. Op deze manier wordt de handleiding Gezonde School aangevuld met een praktische database met uitgeteste en hoogwaardige lesproducten.

Topsporters

Na de inventarisatie van de problematiek in de eerste periode, heeft in de tweede periode de pilot van het topsportaddendum op de onderwijsovereenkomst bij 13 ROC-instellingen plaats gevonden. De afgelopen maanden hebben in het teken gestaan van bijna 50 individuele casusbeschrijvingen, zodat per geïndiceerd topsporttalent de individuele problematiek helder werd. De onderbouwing van het topsportaddendum is daardoor vele malen sterker. Als de voorstellen zijn goedgekeurd door het ministerie van OCW en de Onderwijsinspectie, kan vanaf het schooljaar 2012-2013 het topsportaddendum op de onderwijsovereenkomst definitief ingevoerd worden.

Sportkader

In opdracht van en in samenwerking met de branche Sport en Bewegen (S&B) is in 2011 onderzoek gedaan naar het huidige aanbod aan sportkaderopleidingen in het mbo en de samenwerking hiervoor met sportbonden en andere sportorganisaties. Hieruit blijkt dat steeds meer S&B opleidingen hun aanbod aan kaderopleidingen open willen/gaan stellen voor de regio en dus ook voor andere studenten dan S&B. Dit om in te springen op de regionale behoefte vanuit sportverenigingen aan een passend opleidingsaanbod voor hun leden. Ook enkele mbo-scholen zonder S&B opleiding zien kansen en succesfactoren voor hun sportkader opleidingen: 1) de samenwerking met verenigingen, 2) ondersteuning vanuit gemeente en sportbonden, 3) afstemming van het aanbod op de regionale behoefte en 4) een goede wervingscampagne.

Schoolsport

Binnen het thema Schoolsport worden diverse aandachtsgebieden onderscheiden. Eén daarvan is de NK's Schoolsport. Middels een bijeenkomst met organisatoren en sportbonden is besloten (nog) meer gebruik te maken van elkaars expertise en netwerk. Hiermee lijken de verschillende, door de mbo-scholen georganiseerde, toernooien een verankering te vinden in de sport.
Een tweede thema betreft een integrale aanpak samen met het thema sportkader.
Als laatste is een start gemaakt met het ontwikkelen van sportles modules voor het Basisdocument mbo. In dit ontwikkeltraject participeren zeventien sportbonden, die hun ontwikkelde en passende lesmateriaal ook daadwerkelijk op enkele 'proefscholen' uit zullen proberen.

Vroegtijdig Schoolverlaten

Bij de start van het schooljaar 2011-1012 hebben 25 van de 44 deelnemende mbo-instellingen één of meerdere programma's bewegen en sporten benoemd in het kader van de doelstelling om het percentage voortijdig schoolverlaten te verminderen. In november 2011 is tijdens een succesvolle netwerkbijeenkomst door 15 mbo-instellingen kennis en ervaring over de kansrijke programma's uitgewisseld.
Zeven projecten worden nadrukkelijk gevolgd op de effectiviteit van de interventie die kan leiden tot een verhoogde deelname aan de beroepskwalificerende programma's. Kernvraag hierbij is: "Hoe kan bewegen en sport bijdragen tot een positieve gedragsverandering?" De eerste resultaten worden in het voorjaar van 2012 verwacht.

Coaching door buddy's

De ervaringen bij de individuele begeleiding van een zevental mbo instellingen, variërend van ROC's/AOC's tot vakscholen, zijn zeer divers. Wat duidelijk wordt, is het belang van een gekwalificeerde coördinator in de school met positie, draagvlak en natuurlijk overwicht. Uit een eerste tussenrapportage over het effect van ondersteuning vanuit de expertgroep blijkt het belang van individuele begeleiding op maat.

Vitaal werknemerschap

Vanuit het thema vitaal werknemerschap zijn er de afgelopen periode op twee fronten activiteiten ontplooid. Ten eerste op het gebied van ondersteuning van de scholen. Dit gebeurt door via de HRM afdelingen de BRAVO principes in de school te gebruiken. Deze lopende ondersteuning heeft een boost gekregen bij de landelijke bijeenkomst waarbij de mbo verzekeraars en de MBO Raad samen een druk bezochte bijeenkomst hebben georganiseerd.

De andere ontwikkeling ligt op het terrein van het beïnvloeden van de diverse stakeholders op het terrein van de mbo kwalificatiedossiers. In het mbo is sinds kort de stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven verantwoordelijk voor de invulling van leerinhouden in de diverse beroepsopleidingen in het mbo.
De komende periode worden de nieuwe formats en structuur hiervoor bepaald. Begin februari vindt een overleg plaats met partijen uit het beroepsonderwijs en bedrijfsleven met als doel om hen te bewegen uitspraken te doen die het mogelijk moeten maken om de leerinhoud 'vitaal werknemerschap' in het beroepsgerichte deel van alle beroepsopleidingen te krijgen.

Website

Naast de ondersteuning die vanuit de themaleiders inhoudelijk en via hun themanetwerken geboden wordt, wordt ook de website goed bezocht. Het is dé vindplaats voor documenten.

Hierbij de webstatistieken voor www.platformbewegenensport.nl voor de periode 1 januari 2011 – 31 december 2011:

- In 2011 bezochten meer dan 15.000 mensen www.platformbewegenensport.nl (15.287 bezoekers, van wie 9.571 uniek);
- Gemiddeld bekeken de bezoekers 2,99 pagina's per bezoek, bleven ze 2 minuten en 20 seconden op de site en 1 minuut en 10 seconden op een pagina;
- Bijna 20% van de bezoekers kwam via een verwijzende site (mboraad.nl, kvlo.nl, mondriaanmovit.nl en sportbewegenenonderwijs.nl) op de site. Bijna 30% bereikte de website rechtstreeks en iets meer dan de helft van de bezoekers (52,18%) bereikte de site via een zoekmachine. Ingevulde zoektermen waren onder andere 'platform bewegen en sport' (in verschillende combinaties), 'rudmer heerema', 'angela hulst', 'bart van den bosch', 'ineke dijkstra' en 'jorg radstake'.
- De meest bezochte pagina's op de site zijn de homepage, de pagina's over de NK's, de pagina met algemene informatie over het platform, het nieuwsoverzicht, de goede voorbeelden, scholing en de evenementenkalender.

Onderzoek implementatiestrategieën

Afgelopen periode is door het bureau Kennispraktijk onderzoek gedaan naar de manieren van implementeren van beleid met betrekking tot bewegen en sport binnen de scholen. Doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in (I) de succes- en faalfactoren van de implementatie van sport- en beweegprogramma's door de deelnemende mbo-instellingen en (II) het begeleidingsmodel van de ondersteuningsorganisatie. Aan de hand van het onderzoek zal worden vastgesteld op welke manier mbo-instellingen bij een regeling als het Masterplan het beste begeleid kunnen worden en welke implementatiestrategieën door mbo-instellingen worden gebruikt bij de invoering van het Masterplan. Enkele voorlopige resultaten geven we hieronder weer.

Top-down of bottom-up

In de vragenlijst is aan de sportcoördinatoren gevraagd aan te geven op welke wijze het Masterplan op hun mbo-instelling is geïmplementeerd. Grofweg kan er een onderscheid gemaakt worden tussen: (1) klein begonnen en daarna uitgebreid (58,5%), (2) in één keer breed uitgezet (22%) en (3) eerst gedegen onderzoek, daarna gefaseerde invoering (19,5%). De (al dan niet bewuste) keuze om het Masterplan op deze wijze te implementeren hangt samen met de beginsituatie en contextuele factoren van de mbo-instelling. Zodoende kan niet gesteld worden dat één bepaalde manier per definitie de voorkeur heeft.

Uit de interviews komt naar voren dat het mbo-instellingen aan te raden valt volgens een gecombineerde top-down/bottom-up benadering te werk te gaan. Ervaring leert dat het voor een succesvolle implementatie noodzakelijk is voldoende draagvlak te creëren onder zowel het College van Bestuur, het middenmanagement, als de werkvloer. Dit lijkt het beste te lukken wanneer mbo-instellingen (vooral in de beginfase van de invoering) vanuit het middenmanagement of een hogere bestuurslaag opereren. Ook het gegeven of de macht en de structuur van de financiën centraal of decentraal georganiseerd zijn, lijkt hieraan bij te dragen, waarbij uit de interviews naar voren komt dat het creëren van draagvlak binnen een decentrale structuur vaak meer complex is dan het creëren van draagvlak binnen een instelling met een centrale structuur.

Kwaliteit sportcoördinator

Uit de interviews komt naar voren dat de implementatie van het Masterplan het meest succesvol is verlopen binnen mbo-instellingen waar een persoon de invoering op zich heeft genomen die:

- niet te jong was;
- al een redelijke positie binnen de organisatie had;
- strategisch gezien op het netvlies van het College van Bestuur zat;
- een hoge gunfactor had;
- toegang had tot de relevante actoren binnen de school.

De personen die vanuit een middenmanagement functie (sectordirecteur, opleidingsmanager) opereerden bleken daarbij het meest succesvol, doordat zij vanuit hun positie zowel naar beneden (werkvloer) als boven (bestuurslaag) konden schakelen. Ook als de sportcoördinator zelf niet op middenmanagement niveau zit, blijkt nauwe samenwerking met dit niveau een belangrijke voorwaarde voor succes.

Overige kenmerken, die uit de interviews naar voren zijn gekomen:

- kunnen enthousiasmeren en verbinden;
- overstijgend en strategisch kunnen denken;
- kwaliteit kunnen borgen;
- goed contact hebben met de verantwoordelijke directeur(en);
- kennis hebben van de ontwikkelingen binnen de organisatie;
- belangen kunnen behartigen;
- sport- en bewegen kunnen wegzetten als manier om aan opleidingscompetenties te kunnen voldoen.

Affiniteit met bewegen heeft de voorkeur maar lijkt geen noodzakelijke voorwaarde, evenals het hebben van een sport- en beweegopleiding.

Implementatie in kleuren

Middels de 'kleurentheorie' van De Caluwé en Vermaak (2006) is vastgesteld volgens welke strategie mbo-instellingen het Masterplan hebben geïmplementeerd. Concluderend kan gesteld worden dat het voorlopig wenselijk lijkt een combinatie van strategieën in te zetten. In het vervolg van het onderzoek zal verdieping worden gezocht in hoeverre dit vanuit de literatuur wenselijk is en of dit praktisch mogelijk is, rekening houdend met de persoonlijke kenmerken en de positie van de projectleider en andere contextuele factoren van de mbo-instellingen.

Knelpunten

Uit de vragenlijst komt naar voren dat mbo-instellingen tijdens de implementatie de volgende knelpunten zijn tegengekomen (top 3): (1) roostering/planning van activiteiten, (2) accommodaties en locaties en (3) gebrek aan draagvlak onder het docententeam. Deze knelpunten vormen een richtlijn voor de toekomst. Mogelijk kan de ondersteuningsorganisatie mbo-instellingen in de toekomst door middel van praktische begeleiding helpen deze knelpunten te omzeilen, door bijvoorbeeld in te zetten op creatieve oplossingen om de problemen rond (onder andere) accommodaties, locaties, roostering op te lossen/ te voorkomen.

Sportaanbod voor het Onderwijs – NOC*NSF

Project:	Sportaanbod voor het Onderwijs
Projectleider	NOC*NSF
Doelstelling	Realisatie van 1.500 schoolactieve verenigingen in augustus 2012, die als volwaardige samenwerkingspartner van scholen en de overige partners in de BOS driehoek kunnen functioneren. Gedurende de gehele projectduur verzorgen de schoolactieve verenigingen gezamenlijk in totaal 87.500 contacturen aan sportaanbod voor de schoolgaande jeugd.

Op basis van onze gezamenlijke ambitieuze doelstelling om in 2012 zo'n 1500 schoolactieve verenigingen te hebben, hebben verschillende bonden een (meerjaren)aanvraag ingediend.

- Vanaf de start van de projectperiode (2009) participeren de volgende 15 bonden met tussen haakjes ( ) hun nog steeds geaccordeerde persoonlijke doelstelling wat betreft het aantal schoolactieve verenigingen in juni 2012: KNLTB (150), KNHS (50), KNSB (100), KNHB (125), Atletiekunie (85), KNZB (85), Nevobo (100), KNKV (75), Watersportverbond (100), JBN (100), NHV (75), NTTB (30), SBN (20), KNVB (150) en KNRB (50).
- Ook participeren vanaf 2010 de volgende twee bonden: KNKF (150) en Nefub (20).
- Daarnaast participeren vanaf dit jaar (2011) een tweetal 'nieuwe' bonden met tussen haakjes ( ) hun kwantitatieve doelstelling: NBasketballB (8) en NKBV (7).

Dat brengt het totaal aantal op 19 participerende bonden, met een vooraf gestelde doelstelling van 1480 schoolactieve verenigingen. Over de prognoses in opbouw van het aantal schoolactieve verenigingen van de bonden valt op dit moment te zeggen dat ze nog steeds als realistisch beschouwd kunnen worden. De reeds ontvangen resultaten uit de herziene vragenlijst voor de 2-meting hebben een completer beeld opgeleverd, ondanks dat de respons lang niet in alle gevallen aan onze wensen voldeed. Er zijn namelijk op dit moment 1250 schoolactieve verenigingen in beeld! Daarnaast heeft een groot aantal verenigingen al op de één of andere wijze een samenwerking met het onderwijs (> 750 verenigingen) of wensen in de toekomst een samenwerking aan te gaan (> 550 verenigingen). Naast het huidige aantal schoolactieve verenigingen biedt juist deze grote groep potentiële schoolactieve verenigingen bij aan dit gevoel. De gestelde kwantitatieve doelstelling behoeft – met een half jaar te gaan – daarom nog geen bijstelling.

Bonden kiezen in hun ingeleverde en gekeurde plannen een eigen strategie, die aansluit bij de ondersteuningsbehoeften die bij hun verenigingen heerst. Deze (ondersteunings)sportconcepten – bestaande uit les- en materiaalpakketten, het inzetten en faciliteren van deskundig (verenigings)kader, een (aflopende) financiële impuls tot extra verenigingsondersteuning – worden ingezet om verenigingen te begeleiden/ ondersteunen om schoolactief te worden. Enkele bonden maken hiervoor strikte resultaatafspraken (contracten) ten aanzien van de eigen inzet van de vereniging en de te ontvangen ondersteuning van hun bond om er zeker van te zijn dat het ook een structureel karakter heeft.

Over de resultaten in 2011 valt – naast het aantal schoolactieve verenigingen – het volgende te zeggen. Bonden hebben nog steeds met hun verenigingen over actieve participatie en ondersteuning gecommuniceerd. Tegelijkertijd zijn vaak verenigingsondersteuners geïnformeerd en opgeroepen met de resultaten uit de 1-meting (potentiële schoolactieve verenigingen) in gesprek te gaan. Ook wordt getracht een match te realiseren tussen de scholen met een 'sportvraag' en de lokale verenigingen. Kortom zowel aan de aanbodzijde als de vraagkant wordt gewerkt! Daarnaast is er vanuit het project collectief ingestoken op een tweetal zaken, te weten: (1) uitzetten verdiepend onderzoek over de succes- en faalfactoren in een structurele samenwerking tussen vereniging en school/scholen en (2) ontwikkelen lespakket Sport@School, waarin op een sportoverstijgende en thematische wijze de sport in het primair onderwijs door de groepsleerkracht in zowel theorie- als sportlessen belicht kan worden.

Meer informatie is te vinden op www.nocnsf.nl/sportenonderwijs zoals:

- de ondersteuningsconcepten van de deelnemende bonden;
- enkele succesverhalen van schoolactieve verenigingen;
- publicaties;
- de complete database met zowel de schoolactieve als potentiële schoolactieve verenigingen;
- een directe link naar de deelnemende bonden.

Collectieve kennisdelingsbijeenkomsten

In navolging van de inhoudelijke bijeenkomsten, die vanaf het aanstellen van de projectleider (per 1 september 2009) in het Huis van de Sport (Nieuwegein) hebben plaatsgevonden, zijn in 2011 een viertal gezamenlijke kennisdelingsbijeenkomsten geweest, waarin vooral de afstemming ten aanzien van de projectbrede (collectieve) activiteiten centraal stond.

Globaal kan gesteld worden dat er naast afstemming over de collectieve aanpak/communicatie een drietal onderwerpen steeds weer op de agenda van deze bijeenkomsten terug kwamen. Deze onderwerpen waren:

- *verdiepend onderzoek* over de succes- en faalfactoren van een structurele samenwerking tussen sportverenigingen en scholen dat Mulier Instituut in opdracht van NOC*NSF en de sportbonden uitvoert;
- *lespakket Sport@School* dat in samenwerking met KlasseTV als onderwijspartner ontwikkeld is, en waarin op een sportoverstijgende en thematische wijze de sport in het primair onderwijs door de groepsleerkracht in zowel theorie- als sportlessen belicht kan worden;
- *(herziening) digitale vragenlijst 2-meting, inclusief tijdpad en database* waarbij het doel tweeledig is, namelijk het vergroten van de respons en het verkrijgen van de juiste inhoudelijke informatie ten aanzien van de beleidskaderbrede doelstellingen. Hiermee ontstaat zicht op zowel de schoolactieve verenigingen en de verenigingen die potentie hebben dit te worden. Deze verenigingen zijn opgenomen in onze database.

Daarnaast hebben we diverse intermediairs in de verbinding tussen verenigingen en scholen tijdens deze bijeenkomsten uitgenodigd om hun ervaringen juist op lokaal niveau met ons te delen. Dit om onze ondersteuning daar nog beter op af te kunnen stemmen. Voorbeelden hiervan zijn:

- *jeugdsportconsulenten van de provinciale sportservices* (sportraden), die vanuit ons perspectief niet alleen gemeenten, maar ook scholen kunnen adviseren in de ondersteuning die bonden naar hun verenigingen kunnen leveren;
- *sportmarketingbureau 2Basics* vanuit schooljudo.nl en de sportmenukaart, uitgaande een plug & play concept en gebaseerd op een doorlopende leerlijn van binnen- naar buitenschools leren sporten en bewegen.

Door letterlijk enkele “bijeenkomsten op locatie” te houden proberen we tevens de aansluiting bij bestaande initiatieven, zoals de *Nationale Sportweek* en *Mission Olympic the School Final*, te versterken. In beide initiatieven is namelijk ook de verbinding en samenwerking tussen sport en onderwijs belangrijk en kunnen de sportbonden een initiërende en versterkende rol spelen richting hun verenigingen.

Ook de reeds ingezette *andersoortige samenwerkingsverbanden* (zie hieronder) zijn gecontinueerd en dat heeft ook al enkele concrete producten opgeleverd, zoals een drietal nieuwe sportkennismakingsmappen.

- De KNKV, KNHB en KNVB ontwikkelen met SLO sportkennismakingsmappen voor vooral de onderbouw van het voortgezet onderwijs (gezamenlijk ontwikkelingstraject);
- De NTTB en SBN stemmen met elkaar af en trekken gezamenlijk op in het schoolactief-pakket voor verenigingen;
- Een viertal racketsportbonden – Badminton Nederland, SBN, NTTB en KNLTB – ontwikkelen met SLO enkele lessen/activiteiten voor oog-hand coördinatie voor de onderbouw van het basisonderwijs;
- In samenwerking met de KVLO en NISB wordt een certificering voor sportactieve mbo-opleiding(en) ontwikkeld om mbo-scholen te stimuleren meer aan bewegen en sport te realiseren door tevens gebruik te maken van de sportieve omgeving (sportaanbieders, waaronder verenigingen);
- Er wordt ‘meegelift’ op onderzoeken van andere bonden (onder andere darts, schaken en golf), gekoppeld aan een structurele verankering in het nieuwe sportbeleid (Sportagenda 2016).

(Collectieve) communicatie en publicaties

Er is – naast een eenmalige mailing naar alle directeuren in het primair onderwijs en een passende mailing over het gratis beschikbaar gestelde lespakket Sport@School – met name ingestoken op de communicatie vanuit de bonden. Bonden hebben in deze eigen uitingen naar hun achterban (in de meeste gevallen de verenigingen) gecommuniceerd over de kansen van het schoolactief zijn en ondersteuning vanuit de bond. De – vanuit collectieve middelen beschreven – succesverhalen en het delen van het belang van zichtbaarheid via de database is in deze communicatie-uitingen meegenomen. Daarnaast heeft de projectleider middels diverse presentaties alle deelnemende sportbonden vertegenwoordigd in de communicatie en binnen enkele publicaties. Zoals al aangegeven hebben we ook de ambitie met de aanwezige ‘sportvraag’ bij zowel het onderwijs, de sportverenigingen en de intermediairs (in de meeste gevallen gemeentes) aan de slag te gaan. Het op de website aanwezige contactformulier heeft hier wederom zicht op gegeven. In totaal heeft dit gedurende de gehele projectperiode ruim 700 vragen opgeleverd en ook hebben enkele gemeentes contact gezocht.
In het verlengde van het voorgaande jaar, hebben we diverse workshops op landelijke, regionale en lokale studiedagen verzorgd. Naast een algemeen deel over de kansen die dit project voor het onderwijsveld biedt, zijn de ondersteuningsconcepten van alle deelnemende bonden belicht in het belang van het structureel verbinden van sport en onderwijs.

Een uitgebreide evaluatie

Welke voortgang heeft het project als collectief doorgemaakt? Juist de collectieve aanpak (onder andere op het gebied van zichtbaarheid naar buiten en versterking van sportbonden onderling) lijkt veel waardering te krijgen en de effectiviteit te vergroten. Daarnaast heeft elke bond weer een nieuwe meting (voor de meeste bonden de 2-meting) uitgezet en de resultaten daarvan aangeleverd. Individueel zijn met enkele bonden evaluatie-/participatiegesprekken gevoerd, van waaruit blijkt dat het project nog steeds voldoende (interne) aandacht heeft.

De subsidieaanvragen van de bonden beslaan in de meeste gevallen de gehele projectperiode (2009-2011). Toch is er tussentijds bij de individuele consultatiegesprekken steeds stilgestaan bij de voortgang om enerzijds terug te blikken op het voorgaande jaar en tegelijkertijd om de (aangepaste) doelen voor het komende jaar vast te stellen. Centraal daarbij staan steeds de metingen, met als output een lijst met schoolactieve verenigingen en een overzicht van verenigingen, die meer met het onderwijs samen willen (gaan) werken.

Hieronder het overzicht van de resultaten die op basis van de digitale vragenlijst naar voren zijn gekomen. Weliswaar voorzichtig valt het volgende te concluderen:

- Er zijn inmiddels 1250 schoolactieve verenigingen bij de bonden in beeld;
- De verenigingen verzorgen in bijna alle gevallen het merendeel van het sportaanbod binnen het primair onderwijs, maar ook de andere onderwijsvelden (en dan vooral het voortgezet onderwijs) zijn vertegenwoordigd. Ten opzichte van de resultaten van 2010 lijkt er meer samengewerkt te worden met het mbo en de BSO;
- Verenigingen werken vaak met meerdere scholen samen;
- Er is een grote diversiteit in motieven om met het onderwijs samen te werken. Verenigingen lijken niet zo subsidie gestuurd te zijn. Ten opzichte van de resultaten van 2010 lijkt de samenwerking meer te zitten op het verzorgen van sportaanbod;
- Het sportaanbod wordt door veel verschillend kader (van vrijwillig tot en met combinatiefunctionarissen) aangeboden, maar wel is er in de meeste gevallen sprake van deskundig (geschoold) kader, niveau 3 (en 2);
- Groepsgrootte varieert tussen de 10 en 29 deelnemers;
- Het lijkt nog steeds lastig voor verenigingen om aan te geven of het een extra sportaanbod betreft of dat het in de reguliere lessen LO en dus onder lestijd plaatsvindt.

Effectiviteit Interventies – NISB / Mulier Instituut / TNO

Project	Effectiviteit Interventies
Projectleider	NISB, TNO en Mulier Instituut
Doelstelling	Voorwaarden scheppen voor het vergroten van het gebruik van kwalitatief goede en bewezen effectieve sport- en beweeginterventies in de setting onderwijs of sport. Het gaat hierbij om interventies die tot doel hebben om het sport- en beweeggedrag onder jeugdigen van 4 tot 23 jaar te stimuleren of die door middel van sport en bewegen bijdragen aan het terugdringen van overgewicht, onderwijs(leer)achterstanden of schooluitval dan wel het bevorderen van talentontwikkeling onder jeugdigen.

Het doel van het deelproject ‘Effectiviteit Interventies’ is om de voorwaarden te scheppen voor het vergroten van het gebruik van potentieel effectieve sport- en beweeginterventies. Het gaat hier om interventies die gericht zijn op tenminste één van de volgende vier doelen:

- het stimuleren van sport- en beweeggedrag onder jeugdigen van 4 tot 23 jaar;
- verminderen van overgewicht door middel van sport en bewegen;
- onderwijs(leer)achterstanden en uitval te verminderen;
- talentontwikkeling onder jeugdigen te stimuleren.

Binnen de projectgroep wordt samengewerkt door NISB, TNO en Mulier Instituut. In deze tussenrapportage wordt ingegaan op de voortgang van de diverse ondersteuningstrajecten en de voortgang van activiteiten die bijdragen aan de kwaliteit van interventies en/of bijdragen aan de doelstellingen van het platform als geheel.

Voortgang ondersteuningstrajecten interventies

Momenteel worden 21 interventies ondersteund vanuit de 1e tranche en 15 interventies vanuit de 2e tranche. De ondersteuning bestaat globaal uit doorontwikkeling, (theoretisch) goed onderbouwen van de interventie, opstellen en uitvoeren van monitoring en evaluatie, en opzetten van een implementatie structuur voor landelijke uitrol. Van deze interventies voeren de initiatiefnemers van de projecten 'Realfit' en 'SportMpower' een uitgebreid effectiviteitsonderzoek uit. Het Mulier Instituut heeft vanuit de Tussenbalans (opgesteld nadat is gebleken dat minder interventies in aanmerking kwamen voor grootschalig effectonderzoek) de opdracht gekregen om de effectiviteit van LOOT-scholen nader te onderzoeken. Daarnaast heeft de interventie 'Iedereen heeft Talent' van Flik Flak vanuit de Tussenbalans middelen gekregen om hun interventie verder door te ontwikkelen. Deze interventie bevindt zich in het themagebied talentontwikkeling.

De ondersteuningstrajecten van maximaal 38.000 euro verlopen in algemeenheid volgens plan. Dit blijkt uit nadere analyse van de tussenrapportage, die elke interventie heeft aangeleverd. Iedere interventie heeft een vaste contactpersoon vanuit één van de drie kennisinstituten en dat bevordert de ondersteuning op maat. Indien voortschrijdend inzicht ervoor zorgt dat beoogde resultaten van het ondersteuningstraject dienen te worden aangepast, gebeurt dit in samenspraak met de contactpersoon. Daarnaast zijn de EI-organisaties goed in staat om samen met de interventie-eigenaar te bepalen welke specifieke workshop en bijeenkomst (aangeboden door de EI-organisaties of partnerorganisaties als CGL) van belang is voor de interventie-eigenaar. Deze persoonlijke benadering zorgt er ook voor dat interventie-eigenaren de meerwaarde zien van kennisontwikkeling op het gebied van m&e, lokale implementatie, lokale netwerken en theoretische onderbouwing van de interventie. Tegelijkertijd vindt er een kennisontwikkeling plaats bij de kennisinstituten, omdat door dit intensieve contact beter zicht wordt gekregen op de behoeften en vragen van interventie-eigenaren. Het is daarmee een leertraject voor beide kanten en dat is een positief gevolg.

Belangrijke aandachtspunten

Een belangrijk aandachtspunt en ook een punt van zorg is de voortgang van twee effectiviteitsonderzoeken binnen EI: Realfit en SportMpower. Vooral op het gebied van werving (dit is overigens een bekend landelijk probleem bij de uitvoer van effectiviteitsonderzoeken) zijn er de nodige problemen. Hierover is veelvuldig contact geweest tussen de contactpersoon van EI en beide interventies om naar een bevredigende oplossing te komen. Wijzigingen in onderzoeksvoorstellen zijn vervolgens voorgelegd aan de stuurgroep EI.
Bij Realfit waren er problemen bij de werving van controlegroepen. Dit is opgelost door onder andere gebruik te maken van referentie data van het onderzoek dat is uitgevoerd door interventie-eigenaar DOiT. SportMpower heeft problemen gehad bij de werving van de experimentele groep. Dit werd mede veroorzaakt doordat twee van de drie locaties voor het effectiviteitsonderzoek gestart zijn met de interventie. De metingen van SportMpower worden uitgevoerd in meerdere tranches en uit data van de 2e tranche blijkt dat werving beter op orde is. SportMpower is een vrij complexe interventie dat extra tijd nodig heeft om op lokaal niveau goed ingebed te zijn.

Tweede punt van aandacht blijft de planning. Het uitvoeren van dit type effectiviteitsonderzoeken verhoudt zich slecht tot het vaste tijdsraamwerk waar het platform aan gebonden is. Er hoeft binnen het onderzoek maar iets tegen te zitten, en dat gebeurt eigenlijk altijd, en men loopt tegen planningsproblemen op. Het LOOT-onderzoek verloopt prima volgens planning, maar ook hier blijft er een continue zorg over de planning.

Uitgevoerde activiteiten ten behoeve van kwaliteit interventies en doelen platform

Kennisbijeenkomsten

In mei en november 2011 hebben de EI-organisaties in samenwerking met NASB kennisbijeenkomsten georganiseerd. Doel van deze bijeenkomsten was om kennis te delen met interventie-eigenaren om de kwaliteit van interventies te verbeteren, en om onderling contact tussen interventies te bevorderen en daarmee kennisuitwisseling mogelijk te maken. Voor de kennisinstituten gaven deze bijeenkomsten de mogelijkheid om met interventie-eigenaren te discussiëren over behoeften en vragen vanuit de praktijk en hoe we gezamenlijk om kunnen gaan met evidence-based werken in de praktijk en de landelijke uitrol van interventies.
Tijdens de kennisbijeenkomsten zijn er workshops georganiseerd over financiering, m&e, lokale implementatie en lokale netwerkvorming. De ervaringen zijn zeer positief. Onderling contact tussen interventie-eigenaren werd door interventie-eigenaren verder aangemoedigd en de nauwe samenwerking tussen praktijk en kennisinstituten begint echt vorm te krijgen. Vanuit EI zijn we van mening dat dit echt een belangrijk resultaat is van het project EI, en ook van NASB. Daarnaast is het zo dat kennisinstituten in het algemeen elkaar het laatste jaar steeds beter weten te vinden.

Internationale interventies

Na analyse van de interventies die door EI worden ondersteund bleek vorig jaar dat op een aantal gebieden en settings het aantal interventies achterbleef bij de verwachting. Vanuit de Tussenbalans is er een systematische search uitgevoerd. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de beoogde resultaten. Er wordt gewerkt aan een overzicht van relevante internationale, effectieve interventies op bovengenoemde terreinen. Hier wordt vervolgens een omschrijving van gemaakt met daarin specifieke aandacht voor de werkzame elementen van deze interventies. Met deze kennis kunnen professionals en interventie-eigenaren hun werkzaamheden of interventies verder verrijken. De wijze hoe over deze werkzame elementen gecommuniceerd gaat worden, is het komende half jaar punt van aandacht. CGL heeft in samenwerking met NJI en NCJ haar erkenningstraject geëvalueerd, en daaruit kwam onder andere naar voren dat de focus van kennisdeling binnen de database van CGL zich meer zal toespitsen op de werkzame elementen. De WUR doet momenteel onderzoek naar hoe dit het beste vorm kan krijgen.

Wetenschappelijke onderbouwing nut en noodzaak sport en bewegen

De wetenschappelijke onderbouwing van het nut van sport en bewegen is van wezenlijk belang om sport en bewegen op de agenda te blijven zetten van politiek en lokale bestuurders en kan een van de pijlers zijn waarop wij ons werk baseren. In dit kader hebben TNO, Mulier Instituut en NISB allen bijgedragen aan het opstellen van het document Bewegen=beter leren, dat in samenwerking met onder andere de Hogeschool van Amsterdam, VUmc en BMC is opgesteld. Binnen EI wordt verder gewerkt aan de wetenschappelijke onderbouwing van het nut van sport en bewegen.

Theoretische onderbouwing

Zestien interventies hebben vanuit EI deelgenomen aan een workshop verzorgd door CGL die zich richt op het goed onderbouwen van de interventie. Deze interventies worden daarnaast verder ondersteund door TNO en Mulier Instituut om in samenwerking met de interventie de onderbouwing verder uit te werken.
De ervaringen van deze workshop zijn zeer positief. Interventies worden begeleid in het kritisch bekijken van hun interventie en dit wordt door interventie-eigenaren als zeer waardevol ervaren. Interventies zullen het komend half jaar verder begeleid en aangespoord worden om hun kennis ter beschikking te stellen voor de rest van Nederland door hun interventie te laten erkennen door CGL en daarmee opgenomen te worden in

de database van CGL. De menukaart, dat in samenwerking en afstemming met Masterplan Effectief Actief wordt opgesteld, zal deze erkende interventies en overige interventies, die binnen EI ondersteund zijn, overzichtelijk presenteren. De menukaart zal onderdeel uitmaken van het communicatieplan van Masterplan Effectief Actief.

Cursus Netwerk in Beweging

Aan acht interventies is in januari 2012 de cursus Netwerk in Beweging gegeven. Tijdens deze cursus werd nader ingegaan op hoe interventies op lokaal, regionaal of landelijk niveau verbindingen met andere professionals of organisaties kunnen leggen, en welke contacten en relaties bijdragen aan de verspreiding van de interventie of de lokale implementatie. Ook hier waren de ervaringen zeer positief. Deelnemers gaven aan dat de opgedane kennis zal resulteren in betere implementeerbaarheid van de interventie. Het was de eerste keer dat deze cursus werd gegeven voor specifiek interventie-eigenaren. Ook hier is het onderlinge contact weer van absolute meerwaarde. Tevens heeft het de EI-organisaties weer nieuwe inzichten gegeven als het gaat om lokale implementatie als landelijke uitrol.
Wat dat aangaat kan EI ook echt beschouwd worden als een leertraject voor zowel interventie-eigenaren als voor de betrokken kennisinstituten.
Punt van aandacht is wel de planning en volle agenda met workshops en cursussen. Ook vanuit het Masterplan Effectief Actief worden er bijeenkomsten georganiseerd en de volle agenda zorgt ervoor dat interventie-eigenaren niet alle bijeenkomsten, workshops en cursussen kunnen en willen bijwonen.

Adviesgesprekken landelijke uitrol

Eind vorig jaar is een start gemaakt met adviesgesprekken met de ondersteunde interventies. Dit zal komend half jaar verder doorgaan. Deze gesprekken hebben tot doel om meer inzicht te krijgen in de ambities van interventie-eigenaren om hun interventie landelijk uit te rollen. Het minimale niveau van landelijke uitrol is de kennis over de interventie (dus de interventiebeschrijving) ter kennisdeling aan te bieden in een database (CGL/MEA). Een vervolgstap kan zijn dat de interventie ondersteuning verleent door middel van 'train de trainer'-concepten en/of de inrichting van een helpdesk. Dit kan uiteindelijk leiden tot een actieve landelijke uitrol, eventueel met landelijke implementatiepartners. Vooral voor dit laatste wordt 'bewezen' effectiviteit vaak wel als voorwaarde beschouwd.

Sport Lokaal Samen – VSG

Project	Bevordering Lokale Netwerkvorming
Projectleider	Vereniging Sport en Gemeenten (VSG)
Doelstelling	Het versterken van lokale netwerken van Sport en Onderwijs. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar achterstandswijken.

In totaal participeren nu 43 gemeenten in het deelproject 'Sport Lokaal Samen'. Van de 19 gemeenten uit de 1e tranche hebben twee gemeenten uitstel aangevraagd en gekregen om het traject in de 2e tranche af te ronden. De partijen bleken nog onvoldoende betrokken of doelen waren (achteraf gezien) te ambitieus om binnen het tijdsbestek van één jaar te realiseren.
Van de eerste tranche hebben de overige 17 gemeenten de eindrapportages ingevuld. Door onderbesteding binnen het deelproject van de MBO Raad konden er in september nog drie gemeenten aan de 2e tranche toegevoegd worden die met hun traject een focus hebben op het betrekken van het MBO. Zodoende zijn er 26 gemeenten die tot mei in de 2e tranche het traject kunnen afronden. De eindrapportages dienen uiterlijk 30 april 2012 ingeleverd te worden.

Tussenresultaten

Ondersteuning

De adviseurs/ondersteuners, werkzaam binnen het traject, zijn per tranche twee keer bij elkaar geweest in een ondersteunersoverleg voor uitwisseling van ervaringen en bijscholing. Bij de 1e tranche zijn er acht ondersteuners betrokken en bij de tweede tranche dertien, waaronder ook de eerder ingezette acht om zodoende inmiddels opgedane ervaringen ook in de 2e tranche van het project te benutten. De adviseurs houden hun bevindingen bij in een logboek dat elke maand bij Mulier Instituut aangeleverd wordt en een samenvatting van wordt gemaakt. De logboeken bieden inzicht in het proces en geven informatie over de succes- en faalfactoren van lokale netwerkvorming bij de verschillende gemeenten.
De adviseurs ondersteunen de 2e tranche-trajecten in principe tot februari 2012 met een mogelijkheid van uitloop tot mei.

'Uitrol'

Voor de deelnemers aan de 1e tranche zijn in 2011 twee 'terugkom'-bijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten zijn ervaringen met het project uitgewisseld door partijen uit de projectgemeenten, zowel met elkaar als met de aanwezige belangstellende deelnemers uit andere gemeenten. Deze bijeenkomsten trokken gemiddeld 15-20 deelnemers en zijn door hen positief gewaardeerd.
Om meer aandacht te trekken voor de ervaringen uit Sport Lokaal Samen is besloten de laatste twee bijeenkomsten vóór de zomer voor de 1e tranche en de vier bijeenkomsten in het najaar voor de 2e tranche geen doorgang te laten vinden. In plaats daarvan wordt op 29 mei een landelijke slotbijeenkomst 'Netwerken in werking' gehouden waar alle partijen, betrokkenen en andere belangstellenden voor Sport Lokaal Samen en lokale netwerken in het algemeen worden uitgenodigd. Tijdens deze bijeenkomst wordt de uitgave verspreid met do's & dont's bij het opzetten of versterken van lokale netwerken.
In het magazine van Vereniging Sport en Gemeenten wordt tweemaandelijks een aan Sport Lokaal Samen deelnemende gemeente voor het voetlicht gebracht. Zowel lokaal als landelijk wordt in verschillende publicaties en via verschillende media aandacht aan Sport Lokaal Samen besteed. Deze uitingen worden allen op de site www.sportlokaalsamen.nl vermeld.

Ervaringen

De trajecten uit de 1e tranche zijn in de meeste gevallen volgens planning verlopen hoewel niet alle doelen altijd gerealiseerd konden worden. Enkele projecten hebben ook ingezet op meetbare doelstellingen zoals meer kinderen laten voldoen aan de beweegnorm/combinorm, het terugdringen van overgewicht of schooluitval. Daar bleek de looptijd van het project te kort voor.
Een traject wordt afgesloten met het invullen van een digitale vragenlijst van Mulier Instituut door de lokaal betrokken partijen ten behoeve van de monitoring.
De 2e tranche gemeenten gaan de afrondende fase in waarin ook zij aan de slag kunnen met de eindrapportage die uiterlijk 30 april ingeleverd moet zijn.

Uit de eindrapportages van de eerste tranche komen al duidelijke succesfactoren, knelpunten en aanbevelingen voor oplossingen daarvan naar voren. In de eindrapportage over Sport Lokaal Samen worden die uitgebreid beschreven. Zoveel is in elk geval wel duidelijk dat haastige spoed zelden goed is. Een structurele aanpak voor de lange termijn met veel aandacht voor draagvlak bij alle betrokkenen en die niet alleen afhankelijk is van één enthousiaste kartrekker leidt tot succes. Dat kan dan weer leiden tot de volgende opbrengsten zoals ze nu uit de eerste eindrapportages naar voren komen:

Algemeen:

- Structureel overleg tussen PO, VO, sportverenigingen, gemeente en/of cf's;
- Aansluitingen van de lokale partners uit gemeente, sport en onderwijs met een welzijnsorganisatie;
- Het onderbrengen van losse sport- en beweegactiviteiten in één programma door samenwerking tussen lokale partners;
- Gecoördineerd aanbod;
- Met succes onder de aandacht brengen van onbekende sporten;
- Realisatie van een doorgaande ontwikkelingslijn en een sluitend netwerk rond een kind door een geïntegreerde aanpak met aan de basis onderwijs, kinderopvang en gemeente.

Scholen:

- Het ontstaan van samenwerkingsverbanden met meer scholen die zich nu op verschillende niveaus (bestuurlijk en uitvoerend) verantwoordelijk voelen voor sport- en beweegaanbod;
- Docenten of partijen die met een vaste regelmaat bij elkaar komen en bijscholing krijgen over het onderwerp sport, bewegen en onderwijs;
- Ontwikkeling van (nieuwe) structurele sportactiviteiten in het PO en VO;
- Meer en breder sportaanbod onder en na schooltijd waardoor inactieve leerlingen bereikt worden;
- Samenwerking tot stand gebracht tussen PO en VO (bijvoorbeeld door maatschappelijke stages);
- Samenwerking tot stand gebracht tussen openbare scholen en scholen met een geloofsovertuiging;
- Kennisdeling en ervaringsuitwisseling waardoor niveau van het bewegingsonderwijs omhoog gaat;
- Inzicht in sport- en beweeggedrag en vrijetijdsbesteding van vmbo-leerlingen;
- Het aanstellen van een combinatiefunctionaris in het VO.

Verenigingen:

- Veel verenigingen bieden nu ook naschools aanbod of in vakanties en werken onderling samen;
- Er zijn nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan tussen kinderopvang en sportverenigingen;
- De wens leeft om met de schoolsportvereniging aan te sluiten in de wijk bij het nieuwe beleidsprogramma 'Sport en bewegen in de Buurt' en daarmee weer aan te sluiten op het gemeentelijk sportbeleid;
- Scholingstrajecten voor betrokken partijen vonden plaats bij een buurtsportvereniging;
- Bewustwording is ontstaan en interesse gewekt bij verenigingen over maatschappelijke ontwikkelingen.

Overige:

- De maatschappelijke stages hebben binnen verschillende projecten invulling gekregen;
- Bij een gemeente is een digitaal dorpsplein opgezet.

Vormen van bestuurlijke verankering:

- Structureel overleg binnen de gemeente voor wat betreft de afdelingen gezondheid, jeugd, onderwijs en sport;
- Structureel overleg op docentniveau en jaarlijks directieoverleg binnen de school;
- Structureel overleg tussen de lokale partners bekrachtigd in een samenwerkingsovereenkomst;
- Een samenwerkingsverband bewegingsonderwijs dat omgezet wordt in een stichting;
- Commitment bij verenigingen over het gezamenlijk exploiteren van een digitaal dorpsplein;
- Een programma sport en bewegen is vastgelegd in een uitvoeringsnota met een beschrijving van de partners en financiering en de samenstelling van een stuurgroep;
- Het netwerk is opgenomen in het sportieve leefstijlproject van de gemeente voor vmbo-leerlingen;
- Het ontwikkelde netwerk en de activiteiten zijn opgenomen in het jeugdbeleid van de gemeente met het voornemen voor opname tevens in het nieuwe sportbeleid;

- Schoolplannen in het VO worden aangepast voor het aanbieden van voorlichtingslessen op het gebied van bewegen en gezondheid;
- Er is een uitvoeringsovereenkomst opgesteld tussen gemeente en sportaanbieder;
- Oprichting van een sportplatform dat structureel overleg heeft en advies uitbrengt aan het college;
- Project is ingebed in totaalconcept dat verankerd is in een uitvoeringsprogramma, geaccordeerd door het college;
- Inbedding van activiteiten van een werkgroep in jaarprogramma's van lokale partijen;
- Voor een schoolsportvereniging is door de partijen een model ondertekend (netwerk schoolsport);
- Schoolsportvereniging is verankerd in een bestuursakkoord;
- Afspraak vanuit meerdere gemeentes om volledig te gaan voor invoer van combinatiefunctionarissen.

Toekomst

Alle eindrapportages vermelden vervolgplannen met een daaraan gekoppelde termijn. De borging is bestuurlijk, financieel en/of organisatorisch (vaste overlegstructuren en/of activiteiten, inbedding in uitvoeringsprogramma's/-nota's). De maatschappelijke functie voor de wijk van sport en bewegen komt duidelijk naar voren, waarmee een brug geslagen wordt naar het nieuwe beleidsprogramma 'Sport en bewegen in de Buurt'.

Vmbo in beweging – NISB

Project	Vmbo in beweging
Projectleider	NISB
Doelstelling	In 2012 op tachtig scholen integraal sport- en beweegaanbod creëren voor inactieve leerlingen op en rondom school. Met betrekking tot deze scholen wordt gestreefd naar een stijging van het aantal inactieve leerlingen dat aan de beweegnorm voldoet met 10%. Tevens is de doelstelling om de sport- en beweegactiviteiten structureel in te bedden in het schoolaanbod.

Van de 79 scholen die in 2010 het project gestart zijn, doen er begin 2012 nog 73 mee. Deze scholen zijn druk bezig met het uitvoeren van hun plannen van aanpak. De regiocoaches ondersteunen hen daarbij en daarnaast biedt de samenkomst in de netwerken de scholen steun, informatie en uitwisseling. Vanuit het landelijk projectteam wordt op basis van de behoefte van scholen ondersteuning geboden.

Uitgevoerde activiteiten

Interviews

Uit de tussenmeting bleek dat veel scholen worstelen met het creëren van draagvlak voor het project en het verankeren van de opgestarte activiteiten in de school. Ook bleek het nog lastig voor de scholen om ervoor te zorgen dat juist de minder actieve leerlingen aan het aanbod deelnamen. Vandaar dat er opdracht is gegeven aan onderzoeksbureau DSP om interviews te houden met zes Vmbo in beweging scholen (directie, docenten en leerlingen) die betreffende deze thema's goede voorbeelden zijn. Deze interviews worden samengevat in een praktisch onderzoeksverslag, zodat ook andere scholen hier hun voordeel mee kunnen doen. De interviews zijn inmiddels afgerond en februari 2012 wordt het onderzoeksverslag opgeleverd.

Certificaat Sportactieve School

Om de scholen meer handvatten te geven om draagvlak en verankering van sport en bewegen in de school te bewerkstelligen, is op een aantal netwerkbijeenkomsten van de scholen een presentatie gegeven door de VO-raad over hoe de verschillende beslisstructuren binnen het onderwijs eruit zien. Op enkele

netwerkbijeenkomsten is daarnaast een presentatie gegeven door de KVLO over de certificering voor sportactieve school. Negen 'Vmbo in beweging' scholen hebben naar aanleiding daarvan het afgelopen half jaar hun certificering behaald en mogen zichzelf sportactieve school noemen. Hiermee profileren zij zichzelf. Daarnaast is het een manier om aan de directie, het docententeam en samenwerkingspartners van buiten de school te laten zien dat de school actief bezig is met het thema bewegen. Op die manier zorgt het behalen van het certificaat ook voor een stuk bekendheid en draagvlak.

Financiering

De financiering van de activiteiten is tevens een aandachtspunt voor scholen, zo kwam uit de tussenmeting naar voren. Daarom is op 29 november 2011 een werkcongres met de titel 'Vmbo blijft in beweging' georganiseerd waarin dit thema centraal stond. Hiervoor waren sport- en beweegcoördinatoren samen met hun directie uitgenodigd. Dit om te zorgen dat het project in beide lagen van de school (management en uitvoering) draagvlak krijgt. Er waren 60 deelnemers aanwezig, waarvan 22 directieleden. De deelnemers hebben het congres gemiddeld beoordeeld met een 7. Met name de ronde waarin drie Vmbo in beweging scholen hun goede voorbeeld deelden met de deelnemers is erg goed gewaardeerd. Opvallende uitkomst van de evaluatie is dat 85% van de deelnemers behoefte heeft aan nog een landelijke bijeenkomst in 2012. Er is behoefte aan informatie over de volgende onderwerpen: verankering/draagvlak en subsidies/cofinanciering.

Focusgroep gesprekken

Om meer zicht te krijgen op de wensen en behoefte van leerlingen zijn eind 2011 op twee scholen focusgroep gesprekken gehouden met leerlingen die niet aan de beweegnorm voldoen. Een vereniging uit de omgeving en de sportbond zijn tijdens deze gesprekken aangeschoven zodat ze in nauw overleg met de leerlingen een aanbod konden bedenken. Begin 2012 volgen er nog gesprekken op twee andere scholen. Het aanbod wat in gezamenlijkheid bedacht is, wordt in het voorjaar van 2012 daadwerkelijk uitgevoerd. NISB en NOC*NSF ondersteunen de scholen en verenigingen tijdens dit proces. Doelstelling is om een mooi passend aanbod voor inactieve leerlingen op deze vier scholen neer te zetten. Daarnaast is het doel om informatie te verzamelen over de behoefte van deze doelgroep en te bekijken in hoeverre de methode om leerlingen en vereniging met elkaar het aanbod te laten bepalen, zoals dat nu gebeurd is tijdens de gesprekken, werkt.

Eindevaluatie

De voorbereidingen voor het afnemen van de eindmeting (schoolscan en leerlingenscan) zijn in volle gang. In februari en maart 2012 wordt deze meting uitgezet onder de scholen. In mei 2012 kunnen er uitspraken gedaan worden over de effecten en resultaten van dit project. TNO heeft de opdracht gekregen om de leerlingenscan af te nemen en de resultaten van de schoolscan en de leerlingenscan te vergelijken met de beginmeting. Het onderzoeksrapport wordt door TNO in juni 2012 opgeleverd.

Monitoring en evaluatie

Voorbereiding eindmeting monitoring beleidskader – TNO / Mulier Instituut

In het voorjaar van 2011 zijn de gegevens verzameld voor de tussenmeting waarin de stand van zaken met betrekking tot de doelstellingen van het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs wordt beschreven. Het definitieve rapport is aangeleverd op 29 juni (TNO-rapport LS 2011.027).

In de tweede helft van 2011 is vooral hard gewerkt aan de planning van de eindmeting. TNO en Mulier Instituut hebben op 8 september 2011 een overleg gehad over de evaluatie van de nulmeting en de tussenmeting. Dit overleg is tevens gebruikt om een plan van aanpak te maken voor de eindrapportage. Besloten is dat de aanpak van de tussenmeting ook wordt gebruikt voor de eindrapportage. Dit betekent dat de vijf deelprojecten beoordeeld worden op de volgende thema's:

1. Gerealiseerd aanbod
2. Opgezette samenwerkingsverbanden
3. Gerealiseerde deskundigheidsbevordering
4. Verankering van de projecten

Hierover heeft reeds afstemming met de projectleiders van de vijf deelprojecten plaatsgevonden waarbij de planning is doorgenomen en goedgekeurd. Verder is een overzicht met de relevante data voor het aanleveren van de gegevens vastgesteld.

De oplevering van de eindrapportage Monitor en Evaluatie vindt plaats op 29 juni 2012.

Werkwijze van het platform

Plenair platformoverleg

In het tweede halfjaar van 2011 zijn er twee reguliere platformoverleggen geweest, op 28 september en op 30 november. Tijdens deze overleggen zijn lopende zaken besproken met betrekking tot de vijf deelprojecten, de monitoring en evaluatie, communicatie en financiën. Verder is in deze overleggen gesproken over de voortgangsoverleggen met de ministeries van OCW en VWS, over de voortgang met betrekking tot het vervolg op de werkgroepen die in 2010 hebben gefunctioneerd en over actuele zaken rondom het platform. Het overleg in september vond plaats bij de PO-raad in Utrecht, dat in november bij de VO-raad, ook in Utrecht. Dat kan als typerend worden beschouwd voor de op samenwerking gerichte werkwijze in het platform. De platformleden nodigen elkaar voor deze overleggen uit in hun eigen huis.

Projectleidersoverleg

Eind 2010 is besloten om het projectleidersoverleg te intensiveren. De projectleiders kwamen steeds twee weken voor het plenaire platformoverleg bijeen. Op grond van dit overleg kon de agenda voor het plenaire overleg dan nog worden bijgesteld. Deze keuze heeft goed gewerkt. De bijeenkomsten werden steevast ook stevig benut voor collegiale consultatie over de eigen projecten, maar ook over andere relevante ontwikkelingen.

Vervolg werkgroepen

In de eerste helft van 2010 heeft het platform drie kortlopende werkgroepen opgericht met het doel drie voor het platform belangrijke onderwerpen te verkennen: *accommodaties voor sport en bewegen, gekwalificeerd personeel* en *volgsystemen*.

Leerlingvolgsystemen

Eind februari 2011 verscheen de rapportage over een inventarisatie van leerlingvolgsystemen op het gebied van beweging, gewicht, schooluitval en talentontwikkeling (TNO/LS 2011.009). De conclusie luidde dat de inventarisatie een mooie eerste stap was, maar dat het wenselijk was om in een vervolg vanuit een bredere blik te kijken naar mogelijkheden en beperkingen van leerlingvolgsystemen. Volgend op dit onderzoek hebben in de loop van 2011 diverse bijeenkomsten plaatsgevonden met het doel dit door het platform gewenste vervolg op deze inventarisatie voor te bereiden. TNO is vervolgens aan de slag gegaan met het uitvoeren van het vervolgonderzoek en verwacht daar in het voorjaar van 2012 over te kunnen rapporteren.

Sportaccommodaties

In de vorige tussenrapportage (1 september 2011) stond vermeld dat InnoSportNL en TNO begin 2011 een voorstel hadden gedaan voor een onderzoek naar de behoefte aan vernieuwende, multifunctionele sportaccommodaties en voornemens waren dit onderzoek in de tweede helft van 2011 uit te voeren. Na diverse besprekingen, waarbij ook externe experts zijn geraadpleegd, hebben TNO en InnoSportNL echter de conclusie getrokken dat de vraagstelling voor het onderzoek niet helder geformuleerd kon worden. Dit mede omdat in deze periode ook de 'Taskforce Belemmeringen' onder leiding van dhr. Onno Hoes actief is. Daarom achtten zij het niet zinvol om het onderzoek daadwerkelijk uit te voeren. Een definitieve beslissing over het wel of niet doorgaan van het onderzoek is uitgesteld naar begin 2012. Dan wordt hier in het platform opnieuw over gesproken.

Samenwerking binnen en buiten het platform

In de loop van het bestaan van het platform zijn er in toenemende mate samenwerkingsverbanden ontstaan. Hierin zijn drie typen samenwerkingsverbanden te onderscheiden. Ten eerste samenwerkingsverbanden tussen deelprojecten met als doel om de effectiviteit van elkaars projecten te versterken. Ten tweede samenwerkingsverbanden met andere platformpartners om zowel projectdoelen als additionele doelen te realiseren. Ten derde zijn samenwerkingsverbanden opgezet met partijen buiten het platform met het doel hen te betrekken bij de projecten.

Ook in de tweede helft van 2011 is deze positieve ontwikkeling doorgezet. Het meest duidelijk werd dat bij de Group Decision Room over een agenda voor het Platform SB&O 2.0 in december. Daar waren oudervereniging en, de HBO-raad, Olympisch Vuur 2028, de Stichting Sportsupport Rotterdam en het Lectoraat Topsport en Onderwijs van de HvA/UvA bij betrokken.

De toekomst van het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs

In de tweede helft van 2010 heeft het platform een gezamenlijke visie neergelegd op de verdere ontwikkeling van beleid ten aanzien van sport, bewegen en onderwijs na afloop van het beleidskader. Die visienotitie is in november 2010 aan de departementen aangeboden. In de eerste helft van 2011 is daar in het reguliere voortgangsoverleg met de ministeries van VWS en OCW over gesproken. Dat proces is in de zomer van 2011 geïntensiveerd. Vanaf dat moment is met regelmaat door de voorzitters van het platform gesproken met de departementen over de beste manier om het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs 2.0 – zoals aangekondigd in de beleidsbrief "Sport en bewegen in Olympisch Perspectief" en in het Programma "Sport en Bewegen in de Buurt" – vorm te geven.

In december 2011 werd het proces versneld door een breed samengestelde expertgroep, waaronder veel platformleden, in een Group Decision Room met elkaar te laten spreken over een Agenda voor Sport, Bewegen en Onderwijs 2012-2016. In de projectleiders- en platformoverleggen is de voortgang van deze overleggen steeds besproken en heeft het platform de voorzitters gevoed met ideeën en suggesties voor het nieuwe platform. Dat de samenwerking moet worden voortgezet, zoals die nu in en met het platform gegroeid is, staat daarbij als een paal boven water.

Communicatie

Externe en interne communicatie

Externe communicatie

Het platform en de platformprojecten waren regelmatig zichtbaar in de eigen magazines en nieuwsbrieven en ook in die van parallelle organisaties als het Convenant Gezond Gewicht en op SportKnowhowXL. Tamelijk veel aandacht is gegaan naar de voorbereiding van een gezamenlijk werkbezoek van de minister Schippers van VWS en minister Van Bijsterveldt van OCW in het kader van een aantal projecten en initiatieven op het gebied van sport, bewegen en onderwijs en gezondheid. Hierin werd samengewerkt met diverse partijen waaronder het Convenant Gezond Gewicht. Het bezoek was eerder gepland voor juni 2011, en kon toen niet doorgaan. Het werkbezoek is toen verschoven naar 5 september 2011. De ministers zouden een basisschool in Zoetermeer en een vmbo school in Den Haag bezoeken. Uiteindelijk is het werkbezoek vanwege de drukke agenda's van de beide ministers niet doorgaan.

Interne communicatie

De interne communicatie tussen projectleiders en –medewerkers onderling (uiteraard gestimuleerd door de platformbijeenkomsten, door het projectleidersoverleg en door de praktische samenwerking in projecten) en tussen communicatiemedewerkers onderling liep al goed. Het voor oktober geplande halfjaarlijkse overleg tussen de communicatiemedewerkers van de platformleden werd deze keer afgelast. Er waren, mede omdat er over het vervolg van het platform in dat stadium nog weinig duidelijkheid te geven was, te weinig specifiek gemeenschappelijke communicatiezaken te bespreken. De website en het extranet worden continu up-to-date gehouden met nieuwsberichten, publicaties, contactinformatie, et cetera van de platformpartners. De nadruk in de communicatie-uitingen begint daarbij steeds meer te verschuiven naar voorbeelden van best practices.
Periodiek vond gefaciliteerd door Winkelman Van Hessen een onderlinge update plaats over communicatie over de voortgang van de projecten. Vooral in de zin van 'Wat staat er op de planning voor de komende periode? En in hoeverre kunnen we daarbij als projecten samenwerken?'.
In de komende periode, als de resultaten van de inspanningen van het platform zichtbaar gemaakt moeten worden, zal communicatie een speerpunt worden.

Communicatie met de ministeries van OCW en VWS

Ook nu verliep de communicatie met de beide ministeries als vanouds. Voor lopende zaken via telefoon en e-mail. En via het halfjaarlijkse voortgangsoverleg op één van de ministeries. Extra overleggen vonden plaats over de nadere uitwerking van de toekomstige inrichting van het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs.

Financiën

Alle projecten leggen directe financiële verantwoordelijkheid af aan het ministerie van OCW met betrekking tot de projecten in het beleidskader. Daarbij is wel de afspraak gemaakt dat de onderlinge wijze van rapporteren over projecten aan het platform en gezamenlijk goedkeuring verlenen aan de jaarlijkse begrotingen door het platform gehandhaafd blijft. Zoals gemeld bij de tussentijdse verslagen per project zijn er enkele projecten die hun projectplan licht hebben bijgesteld op basis van zich wijzigende financiële prognoses. Zij hebben dat steeds met het platform besproken en waar nodig met het ministerie van OCW kortgesloten. De projectleiders hebben intern inmiddels een begin gemaakt met de voorbereidingen voor de financiële eindrapportage en verantwoording.

In het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs werken samen:

Koepel-, branche- en vakorganisaties

Brancheorganisatie Kinderopvang

KVLO – Koninklijke Vereniging van leraren Lichamelijke Opvoeding

MBO Raad

MO GROEP+

NOC*NSF

PO RAAD

Vereniging Sport en Gemeenten

VO raad

Onderzoeks- en kennisinstituten

Gehandicaptensport Nederland

mulier instituut

NISB

slo – nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

INNOSPORTNL – founded by TNO & NOC*NSF

LOOT – LANDELIJK OVERLEG ONDERWIJS EN TOPSPORT

TNO innovation for life

Platform Sport, Bewegen en Onderwijs
t.a.v. Berend Brouwer
p/a Postbus 2041
7500 CA Enschede
t +31 (0)53 484 04 10
f +31 (0)53 430 76 92
e info@sportbewegenenonderwijs.nl

www.sportbewegenenonderwijs.nl